

Venkraai

Verenigingsblad van de KNNV afdeling Eindhoven

2025 • nr 4

Mededelingen • Excursies • Lezingen • Verslagen • Artikelen

Venkraai *Het verenigingsblad van de KNNV - afdeling Eindhoven*

(Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging, Vereniging voor Veldbiologie)

De verschijningsdata zijn: 20 februari, 20 mei, 1 september en 20 december.

Kopij kan tot uiterlijk 4 weken voor verschijning worden ingeleverd bij de eindredacteur.

Eindredactie en opmaak

Gerard Vos, 040-2217857, redactie@eindhoven.knnv.nl

Redactieleden

Rob Aarts, 040-2531773 - John Bruinsma, 0499-473384 - Jan Schellekens, 040-2435473

"Venkraai" is een streeknaam voor de Zwarte stern, die vroeger in de omgeving van Eindhoven voorkwam als broedvogel op vennen.

De KNNV is een landelijke vereniging, opgericht in 1901. Het doel is natuurstudie en -bescherming door middel van inventarisaties en activiteiten als excursies, lezingen en cursussen.

De afdeling Eindhoven - opgericht in 1945 - is op al deze terreinen actief, o.a. in een aantal werkgroepen, zie hieronder. Het aantal leden bedraagt ongeveer 250.

Het lidmaatschapsgeld voor 2026 is € 40 voor een gewoon lid, € 17 voor een huisgenootlid, en € 23 voor een jongerenlid (Het jongerenlidmaatschap geldt t/m het jaar waarin men 30 jaar wordt). Bij toetreden na 30 juni geldt de helft van deze bedragen. Over te maken op de rekening van KNNV Afd. Ehv., IBAN: NL27INGB0001066049, BIC: INGBNL2A.

Gewone leden ontvangen naast de Venkraai het landelijke KNNV-tijdschrift 'Natura' 4x per jaar.

Een informatiepakket voor toekomstige leden ligt bij de ledenadministratie gereed.

Aanmelden en opzeggen kan bij de ledenadministrateur, zie hieronder.

Kopij

De volgende Venkraai komt uit op 20 februari 2026. Kopij aanleveren vóór 20 januari 2026, per e-mail: redactie@eindhoven.knnv.nl. De redactie behoudt zich het recht voor, kopij aan te passen of in te korten.

Contact

Bestuur

Voorzitter: Sjef Ernes, 06-5515 4731,
voorzitter@eindhoven.knnv.nl

Secretaris: Ella Haven, 06-2242 3981,
secretaris@eindhoven.knnv.nl

Penningmeester: Alfonso Gil Cantabrana,
06-5337 0976
penningmeester@eindhoven.knnv.nl

Publiciteit: Jan Lanthers, 06-4974 0889,
publiciteit@eindhoven.knnv.nl

Lid: Trudy Mennen, 06-1654 6882,
bestuur1@eindhoven.knnv.nl

Lid: Hans van Sprang, 040-2217853,
bestuur2@eindhoven.knnv.nl

Ledenadministratie

Ludy Aarts, 040-2531773,
ledenadministrateur@eindhoven.knnv.nl

Lezingen

Ursula Elskamp, 040-2126288,
lezingen@eindhoven.knnv.nl

Cursussen

Vacant, tijdelijk Ursula Elskamp, 040-2126288, cursussen@eindhoven.knnv.nl

Vertrouwenspersoon

Annemieke van Vucht

Commissies

Excursiecommissie

Natascha Jaegers, 06-4178 0780,
excursie@eindhoven.knnv.nl

Natuurbeschermingscommissie

Jacqueline van Heek, 040-2110213,
natuurbescherming@eindhoven.knnv.nl

Werkgroepen

Vogelwerkgroep

Gerard Tielemans, 06-1551 6992, vwg@eindhoven.knnv.nl

Vogelgroep

Willy Meijer, 040-2428043, vogels@eindhoven.knnv.nl

Floristische werkgroep

Wim van der Ven, 06-2304 7990, fwe@eindhoven.knnv.nl

Insectenwerkgroep

Piet Tutelaers, 040-2854670, insecten@eindhoven.knnv.nl

Mossenwerkgroep

Marleen Smulders, 06-2002 4568, mossen@eindhoven.knnv.nl

Micro-hydrobiologische werkgroep

Joost van de Sande, 0497-591547,
micro-hydrobiologie@eindhoven.knnv.nl

Paddenstoelenwerkgroep

Annie Dirx, 06-13052114, anniedirxvanhees@outlook.com

Plantenwerkgroep

Petra van Leeuwen, 040-2114070, planten@eindhoven.knnv.nl

Natuurhistorisch archief

Dit bevat alle Wetenschappelijke Mededelingen, uitgaven van de Stichting Uitgeverij KNNV, inventarisatierapporten, Venkraaien, Dubbelloven, excursieverslagen en andere literatuur. Ieder lid van de afdeling kan gebruik maken van dit archief. Inlichtingen bij Jan Lanthers, 06-49740889, bestuur3@eindhoven.knnv.nl

Tweedehands natuurboeken

Informatie: knnv.nl/lees-mee/tweedehands-boeken

Website

eindhoven.knnv.nl

Leon Dings, 06-5389 7198, webredactie@eindhoven.knnv.nl

Ontmoetingsgebouw

IVN-KNNV-gebouw d'n Aard, Ariespad 5, 5503EZ Veldhoven.

Venkraai

Verenigingsblad van de KNNV afdeling Eindhoven

Winter 2025

Berichten	“Op de hoogte-40”	2
	Wijzigingen ledenbestand	3
	Van Venkraai naar Digitale Nieuwsbrief	3
	Nieuwjaarswandeling op zondag 11 januari 2026	4
	Geslaagde leden-feestdag KNNV Eindhoven op 4 oktober	4
	Kom en geniet mee bij de KNNV	7
	Verzoek van de penningmeester	7
	Soorten Management Plan voor Eindhoven	8
	Dieren	10
Excursies	Za 24 jan Winterwandeling Aanshotse Beemden	8
	Zo 8 feb Excursie naar de Maashorst	9
	Za 21 feb Excursie naar Haanwijk	9
	Excursies van de Vogelwerkgroep	10
Cursussen	Momenteel geen aankondigingen	
Lezingen	Vr 30 jan “De IJsvogel”	11
	Do 19 feb “Insectenleven in je eigen tuin”	11
	Ma 9 mrt “Alaska, the last frontier”	12
Excursieverslagen	“Omgaan met de natuur” – Excursie Vogelgroep op 7 september	13
	Verslag paddenstoelenexcursie in de Wielewaal op 26 oktober	14
Artikelen	Klimaatvolgers	17
	Libellenwaarnemingen in 2025	17
	Monitoring wilde bijen in Eindhoven 2024	20
	Natuurmoment	24

Voorblad Vliegenzwammen – Foto: Gerard Vos

“Even vooraf - 40”

Sjef Ernes

Voorzitter, KNNV afdeling Eindhoven

Als deze Venkraai op de mat valt weten we al of Sinterklaas dit jaar misschien ook een mooi cadeautje had voor de Natuur. Immers (met dank aan voorvechters zoals Jessica den Outer e.a.) wordt Natuur steeds meer gezien als een rechtsper-

soon die een plek aan tafel verdient. Maar dan wat mij betreft ook een cadeautje, toch? Misschien wel een klimaatakkoord van een goed gebalanceerd middenkabinet? Waarin heldere keuzes om nu eindelijk stikstofdepositie drastisch te verminderen. En ook om waterkwaliteit drastisch te verbeteren (nu is Nederland nog het slechtstpresterend jongetje van de klas in Europa!).

Meteen ook een prettig jubileumcadeau voor dé landelijke KNNV die in 2026 haar 125-jarige verjaardag viert. NB: Houd dus de landelijke KNNV nieuwsbrief goed in de gaten want er staan veel interessante activiteiten op de rol!

In deze Venkraai gaan we op via Kerst naar het komend jaar! En dus is er informatie over veranderingen voor de Venkraai zelf. Maar ook info over nieuwe zaken, mede ingegeven door een zeer goed bezochte ledendag (annex feestdag op 4 oktober j.l.). Gaat het goed? Jazeker! Zijn er (nog) zorgen? Jazeker! We zoeken bijvoorbeeld dringend coördinatoren die lezingen en cursussen overnemen van Ursula Elskamp. Voor de vereniging trouwens een belangrijke inkomstenbron, naast de contributie.

Ook wordt een opvolger voor Gerard Vos als vormgever/eindredacteur van de Venkraai gezocht (dat is een mooie combi met natuurfotografie, vormgeving, journalistiek? Wie durft?).

Voor alle taken geldt: meld je samen aan met 1 of 2 anderen die je zelf hebt gevraagd mee te doen. Want samen is leuker, minder werk, meer creativiteit en onderlinge vervangbaarheid (want de meesten willen toch ook wel eens op vakantie?). Bel gewoon eens op, doe navraag en doe mee!

Een ander heuglijk feit is de opstart van de werkgroep Biodiversiteit. De reacties in de wandelgang zijn nog ‘divers’. Ik citeer er een paar: “Het is nog vaag, het moet ecologie heten i.p.v. biodiversiteit, wat gaan ze doen (studie, onderzoek, cursus opzetten?)”. Ook de bestaande werkgroepen zijn afwachting: krijgen we vragen of worden we geacht vragen te stellen? Als je het hebt over biodiversiteit zit er ook een filosofische of zelfs een psychologische component aan. Immers, ‘de mens’ is onderdeel van biodiversiteit. Wij wensen de werkgroep een fantastische tijd toe! Nu ze er zijn, zijn we ze nog lang niet kwijt, zo is ons verzekerd. Het sluit perfect aan bij wat landelijk gedaan wordt door de KNNV, juist aan het ter sprake brengen van de zorg om biodiversiteitsverlies en de roep om (onderzoekwaardige) waarnemingen. Soorten.nl en de KNNV zijn niet voor niets partners geworden. Laat ons maar de ‘tellers’ zijn, dan hebben de ‘vertellers’ (educatie, voorlichting) en de ‘bellers’ (natuur- en milieu organisaties) iets te bespreken met de ‘herstellers’ (terreinbeheerders, overheden).

Tot slot: Met onze huidige ruim 260 leden, waarbinnen een zich steeds meer roerende jongerengroep (met de geuzennaam ‘50 min’), gaan we, denkt het bestuur, een mooie tijd tegemoet. We zijn levendig, we zijn niet bang voor verandering en vernieuwing, we hebben veel te bieden en we hebben het gezellig en goed met elkaar, dat blijkt telkens weer op excursies, weekenden, ledendagen en lezingen. Alle reden om elkaar een mooie Kerst te wensen en een gezegend en voorspoedig nieuw jaar. Daar klinken we op bij de Nieuwjaarswandeling op 11 januari. Tot dan !!

Wijzigingen ledenbestand van 8 aug 2025 t/m 23 nov 2025

Nieuw

Dhr. A. Hassan	Eindhoven
Mevr. E. Kalpakidis	Eindhoven
Dhr. M.W.P. Verboven	Eindhoven
Dhr. J.A.M. Ottens	Zeeland
Dhr. J.T. Visser	Eindhoven
Dhr. E. Nervo	Heeze
Dhr. J. van der Zee	Esch

Opzegging lidmaatschap

Mevr. C.L. van Leeuwen	Veldhoven
Dhr. F.S.A. Voets	Steensel

Stuur wijzigingen naar onze ledenadministrateur: ledenadministrateur@eindhoven.knnv.nl

Van Venkraai naar Digitale Nieuwsbrief

Jan Lanthers

Uit de publiciteitscommissie:

Vanaf 1 januari 2026 zal de Venkraai niet meer verschijnen in de oude, vertrouwde vorm zoals die al jarenlang bij u op de mat valt. De (dunnere) Venkraai zal blijven als ons aller verenigingsblad voor verslagen en artikelen, maar gaat worden aangevuld met een maandelijks digitale nieuwsbrief voor actueel nieuws en de aankondiging van onze activiteiten.

De Venkraai in zijn huidige vorm bestaat sinds 1974, daarvoor hadden we alleen een convocatieblad op stencil als communicatiemiddel. Het blad heeft in de loop van de jaren nog een paar andere namen gehad, zoals Blad-meer-Blad en Dubbelloof, maar bevatte altijd de agenda van onze activiteiten en daarnaast ledennieuws, verslagen en interessante artikelen.

We zijn er in geslaagd van de Venkraai een mooi en presentabel blad te maken door de inzet van een toegewijde redactie. In de laatste 10 jaar heeft Gerard Vos de eindredactie gedaan van ons mooie verenigingsblad, ook in kleur!

Naast ons gedrukte orgaan zijn er ook op het internet manieren gevonden om te communiceren met leden en andere belangstellenden: we hebben een mooie website, op Facebook een leuke KNNV pagina en ook op Instagram is de vereniging actief. Daarnaast is er een berichtendienst, gerund door Ludy Aarts, om snel informatie te delen met onze leden.

Er zijn een paar redenen om te kijken of we niet nog meer kunnen doen via het internet. Ten eerste wordt het uitgeven van de Venkraai steeds duurder; we zien ons voor volgend jaar geconfronteerd met een forse prijsstijging bij de drukker van 43 % per pagina. Ten tweede willen we graag actueler worden: sneller kunnen communiceren met onze leden.

Ten derde is ons door de landelijke KNNV de infrastructuur voor een nieuwsbrief aangeboden die voor ons kosteloos is.

Na veel beraad is er nu uit gekomen dat we de Venkraai laten bestaan als magazine voor verslagen en artikelen. Verder blijft het ledennieuws ook nog daarin staan. De Venkraai blijft 4 maal per jaar verschijnen met een omvang van 20-24 pagina's en blijft daardoor nog net betaalbaar, mede omdat de berichtendienst niet meer nodig is.

De digitale nieuwsbrief zal maandelijks verschijnen en in eerste instantie per e-mail worden toegezonden aan al onze leden (die zich natuurlijk kunnen afmelden). Hier zullen alle actuele aankondigingen in komen, net als ander interessant nieuws vanuit onze vereniging of daarbuiten. Bovendien zorgen we ervoor dat de informatie in de nieuwsbrief "klopt" met onze andere digitale kanalen zoals website, Facebook en Instagram.

Hiervoor zijn we van plan om met slechts één redactie te gaan werken voor al onze publiciteit. In de nieuwsbrief zullen ook regelmatig "links" te vinden zijn naar uitgebreidere informatie op onze website en ook op andere sites. De nieuwsbrief kan benaderd worden via het mailadres nieuwsbrief@eindhoven.knnv.nl

We willen met deze constructie het beste uit twee werelden combineren: verdieping en rust op papier, snelheid en actualiteit online.

Dit nummer is dus het laatste dat u ontvangt volgens de oude formule, in januari kunt u de eerste digitale nieuwsbrief verwachten.

Nieuwjaarswandeling op zondag 11 januari 2026

Rob Aarts

De bekende Nieuwjaarswandeling van de KNNV Eindhoven gaat weer van start. Hieronder vind je nadere info.

Start: 10:00 uur, parkeerplaats van Gasterij 't Dorpsgenot, Toterfout 13a, 5507 RD Veldhoven

Let op: Per auto via Oerle rijden en dus niet via de Sondervick en Antwerpse Baan naar Zandoerle, want deze laatste weg is recent afgesloten voor autoverkeer.

Duur: Wandeling ongeveer 2 uur.

Vanaf 12:00 – 12:30 uur een kop soep in de Gasterij, aangeboden door de KNNV.

Aanmelden: Vanwege de catering uiterlijk dinsdag 6 januari 2026 via de KNNV-website of per e-mail aan excursie@eindhoven.knnv.nl

Nadere info: De wandeling gaat door de Gemeentelijke bossen van Veldhoven. Deze maken deel uit van het provinciale Natuurnetwerk Brabant (NNB) en staan onder beheer van Bosgroep Zuid.

De bossen zijn kenmerkend voor de arme pleistocene zandgronden, die vroeger grotendeels bestonden uit enorme heidevelden met de kenmerkende potstalcultuur met schapen als agrarische activiteit. De heide is geheel verdwenen evenals de destijds rijkelijk aanwezige vennen. Gelukkig zijn de uit de late Bronstijd stammende grafheuvels nog aanwezig als cultureel erfgoed. We gaan ze dus zeker zien en ze zijn in kringen die ermee bekend zijn zelfs van wereldformaat.

Geslaagde leden-feestdag KNNV Eindhoven op 4 oktober

Het bestuur

Op 4 oktober is voor de 2e maal een KNNV ledendag-feestdag gehouden, wederom bij de Dassenburcht aan de Kleine Dommel in Eindhoven. Alle reden voor een feest, want we bestaan intussen 80 jaar. De dag was weer erg goed bezocht met bijna 60 leden (nog los van de keurig gedane 15 afmeldingen). De complimenten achteraf voor zowel de aankleding (mooi versierde tafels en bloemenvazen), voor de catering als ook voor het programma zelf zijn alle reden om dit voortaan jaarlijks te doen. Het bestuur beraadt zich op een combinatie met de ALV maar dat horen of lezen jullie als we bij komende ALV daarover besluiten.

Heel veel mooie plaatjes kwamen voorbij. Zowel bij de lezingen van Pieter van Breugel (met een voor-schotje op zijn Groen Café lezing op 22 januari aanstaande) als van Wim van de Meugheuvel (die namens de Insectenwerkgroep trots verslag deed van de Gijzenrooi-waarnemingen) als ook van Martijn Flipse (die ons een prachtige libellen-show voortoverde). Zie ook elders in dit blad. Maar het laat zien welke geweldige kanjers we hebben als studie-club!

Met de inmiddels beproefde Mentimeter hebben we de aanwezigen gepeild over hun perceptie en wensen rondom 6 onderwerpen. Een uitgebreider verslag met schermafbeeldingen staat op de website. Niet verrassend was dat trefwoorden als bescherming, beleving en studie hoog scoren voor onze vereniging maar gelukkig ook woorden als samen (en -werken) en belangenbehartiging. Samenwerking wordt onderstreept met IVN's als meest logische partners. Maar ook TGE, het Groen Café en Brabants Landschap worden bijna even vaak genoemd. BMF is minder bekend, minder zichtbaar. Zijn we zelf zichtbaarder geworden? Een deel vindt van niet, maar 2/3 van de zaal vindt van wel. We blijven er aan werken.

Een heikel onderwerp bleek de peiling over de Venkraai. Bekend probleem: zeer fraai, prachtig verzorgd, inhoudelijk interessant, mooie artikelen maar....duur. De helft van de aanwezigen wil die Venkraai behouden maar de helft daarvan vindt dat het niet duurder mag worden. De andere helft van de aanwezigen ziet veel meer kansen in digitale nieuwsverzorging. Elders in dit blad leest u meer over hoe we welke richting op willen gaan.

Is de vereniging zich bewust van de openstaande klussen/vacatures? Daar is geen twijfel over, zo bleek. Maar het wordt hoog tijd dat de 'stille' leden van zich laten horen. Want zij zijn lid omdat ze minstens zo bezorgd zijn over de natuur en de bedreigingen vanuit lucht-, water-, en bodemkwaliteit. En dus een KNNV-lid dat wil meewerken aan verbetering en bewustwording, en daarmee ook haar hobby veilig stellen? Daarom 'stille supporters': laat van je horen en doe mee, het is bovendien erg leuk en gezellig!

Tot slot: KNNV-ers zijn bescheiden, zo bleek. Een prijs instellen als waardering voor inspanningen, of dat nu studie, onderzoek, organisatorische inzet of innovatie is, wordt overbodig geacht. Maar weet dat het bestuur de inzet van velen heel goed ziet en daar dankbaar voor is!

Na de pauze was er een keuzemenu en daar is goed gebruik van gemaakt. Er was (uiteraard) veel belangstelling voor de buitenexcursie rondom De Dassenburcht. Maar ook de informatieve lezing van oprich-

ter Peter Geboers over de Dassenburcht en zijn museum werd gretig bezocht.

Wie ook veel belangstelling kreeg was Twan Tiebosch, kersverse directeur van het recent opgerichte Nationaal Park van Gogh. Hij had uitdagingen aan de KNNV om mee te doen. Hoe? Daar horen jullie t.z.t. vast meer over.

En we hebben een nieuwe werkgroep Biodiversiteit. Nog onwennig, nog onduidelijk, nog zoekend, maar....de werkgroep is er! Een nieuw ankerpunt in onze brede soorten-georiënteerde werkgroepen waar kruisbestuiving mogelijk kan worden. En het onderstreept de interesse naar samenhang in wat er aan de hand is rondom biodiversiteit-afname. Waarin natuur én de mens betrokken zijn. We zijn benieuwd.

Met een gezellige borrel werd een mooie dag afgesloten. Maar niet voordat een 80-jarige Martien Helmig en ons jongste lid Lars Groenenberg (22 jaar) elkaar spraken over passie en interesse, zorgen en verwondering. Jong ontmoet oud. We gaan mooie tijden tegemoet.

Opmerking van de redactie: De presentaties van Pieter van Breugel en Martijn Flipse hebben geleid tot de artikelen op pagina 17. Wat betreft de Gijzenrooi-inventarisatie door de Insectenwerkgroep waarover Wim van de Meughevel presenteerde verwijzen we naar het rapport op onze KNNV-website: <https://tinyurl.com/yntszeus>

Kom en geniet mee bij de KNNV

Hans van Sprang, namens het bestuur

We zijn een jaar na het eerste jaarfeest, het tweede jaarfeest was een groot succes en de afdeling Eindhoven bruist. Met name de jongeren weten elkaar te vinden en zijn mede betrokken bij het opbouwen van een Werkgroep Biodiversiteit, een goede manier om als KNNV samen te gaan werken en relevant te zijn in een omgeving waar het verlies aan biodiversiteit ook tot verlamming zou kunnen leiden.

We hebben als bestuur hierbij de kar getrokken, maar ook aangegeven dat het voor een levende vereniging nodig is dat de leden zich inzetten voor al die grotere en kleinere taken die er moeten worden uitgevoerd. U raadt het al: we hebben een klussenlijst, geïntroduceerd op het eerste jaarfeest en weer opnieuw aan de orde gesteld op het tweede jaarfeest. Gelukkig hebben een aantal mensen zich voor taken opgegeven, maar er zijn ook taken blijven 'hangen'. Daarbij houden we altijd behoefte aan enthousiaste leden die samen zich willen inzetten.

De naam klussenlijst (je zou ook kunnen spreken van vacatures) is bewust gekozen omdat we willen benadrukken dat het gaat om afgebakende taken, met een begin- en een einddatum. Sommige kortlopend of incidenteel maar ook taken die een wat langere periode bestrijken.

Op de eerste klussenlijst stond de vraag naar mensen die samen een welkomstcommissie wilden vormen, mensen die ambassadeur van de KNNV wilden zijn op markten en evenementen, mensen die de Biodiversiteitsdag wilden gaan organiseren en mensen die de organisatie van het jaarfeest wilden doen. Al die vacatures zijn nu van de lijst, de klussen worden gedaan en we zijn trots op onze leden die dit hebben opgepakt.

Op dit moment ligt er een grotere klus op het gebied van publiciteit, intern en extern. We hebben het plan dit te doen via sociale media, een digitale nieuwsbrief en de vertrouwde Venkraai. Om continuïteit te garanderen is er tot één redactie besloten. Voor die redactie zoeken we een bevlogen persoon die vormgeven leuk vindt en het samenstellen van de Venkraai wil overnemen van Gerard Vos.

Ook kan de Digitale Nieuwsbrief nog wel een extra redactielid gebruiken. Samen vormen al deze redacteurs de redactie Publiciteit en Nieuws. Door binnen één redactie te werken worden de individuele taken kleiner en efficiënter ingevuld.

Naast deze taken rond het redactieteam zoeken we op drie gebieden coördinatoren, liefst voor ieder gebied twee mensen die dat samen doen. Maar je kunt je ook alleen opgeven, dan proberen we als bestuur personen te combineren. Het gaat hier om 3 taken die ongelooflijk belangrijk zijn voor het binden van leden aan de KNNV en die aan niet-leden de mogelijkheid bieden om met de KNNV kennis te maken. We zoeken mensen voor het organiseren van 3-4 cursussen per jaar, mensen voor het organiseren van lezingen en mensen die contacten met Engelstalige geïnteresseerde leden willen coördineren.

Een betere omschrijving van de inhoud van elke klus staat op de website. Onderstaande QR code helpt je daarbij. Kijk er eens naar of nog beter: ga het gewoon doen! Zoek een maatje en meld je met zijn

tweeën, dat is nog leuker én je staat er niet alleen voor.

Alleen als onze leden zich blijvend inzetten maken we het waar: doe en geniet mee bij de KNNV!

Verzoek van de penningmeester

Alfonso Gil Cantabrana

Hierbij wil ik onze leden vragen, de contributie voor 2026 over te maken. Het rekeningnummer is NL27 INGB 0001 0660 49 t.n.v. KNNV Afd. Ehv. Graag uw naam vermelden!

Het bedrag is:

Euro 40 voor gewone leden.

Euro 17 voor huisgenootleden, en buurleden.

Euro 23 voor jongerenleden (eind 2026 jonger dan 31 jaar).

Soorten Management Plan voor Eindhoven

De gemeente Eindhoven start in 2026 met een Soorten Management Plan (SMP).

Een SMP is een plan voor een gebied om bij woningisolatie, renovatie of sloop en nieuwbouw rekening te houden met beschermde diersoorten die in gebouwen kunnen verblijven. Het doel van een SMP is om de populaties beschermde soorten in stand te houden of te verbeteren. In dit geval dus voor alle gebouwen in Eindhoven.

In het SMP staan:

- De uitkomsten van ecologisch onderzoek: de gemeente laat onderzoeken of in de gebouwen in het gebied waarvoor de vergunning aangevraagd wordt, beschermde diersoorten, zoals Vleermuizen, Huismussen en Gierzwaluwen, aanwezig zijn.
- De beschermende en compenserende maatregelen die op gebiedsniveau worden genomen, zoals vervanging van verblijfplaatsen.

- Doelstellingen voor het behoud en de bescherming van de gevonden diersoorten.
- De opzet voor voortdurende monitoring, zodat ook gecheckt kan worden of het SMP werkt.

De doorlooptijd voor het opstellen van een SMP en het aanvragen van een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie is voor Eindhoven ongeveer 2 jaar. Dat heeft onder andere te maken met het ecologisch onderzoek dat jaarrond moet worden uitgevoerd en het tekort aan ecologen. Met het SMP kan bij de provincie een omgevingsvergunning aangevraagd worden. Omdat de gemeente het SMP onderzoek laat doen en de vergunning aanvraagt, hoeven inwoners, woningbouwcorporaties en ondernemers dat niet meer zelf te doen. Omdat de vergunning er dan al is, kan snel geïsoleerd, gerenoveerd of gesloopt worden.

Bron: <https://tinyurl.com/bcm753eu>

Excursies

- ***Aanmelden is noodzakelijk, tenzij anders is aangegeven.***
Er kan immers een kleine wijziging zijn, en vervoer kan aangepast worden. En mocht een excursie niet doorgaan, dan kunnen degenen die zich hebben aangemeld worden ingelicht.
- Mogelijk worden er tijdens een excursie foto's gemaakt waar deelnemers op staan. Als u daar bezwaar tegen heeft, wilt u dat dan kenbaar maken.
- Zorg voor proviand (eten en drinken) en neem regenkleding mee, evt. laarzen.
- En natuurlijk... een veldkijker, een loepje, je favoriete boek om iets in op te zoeken.
- Let bij colonne rijden altijd op degenen die volgen, dit om elkaar niet uit het oog te verliezen.
- De chauffeur kan de route ontvangen van, of vragen aan de excursieleider.
- Ook niet-KNNV-leden zijn van harte welkom.
- Het KNNV-principe is: We leren van en ontdekken met elkaar, ieder brengt het hare of zijne in.

Za 24 jan – Winterwandeling Aanshotse Beemden

Thema: Natuur dichtbij, vogels
Organisatie: Freek Smedema
Duur: Circa 5 km, 2 uur
Verzamelen: 9:00 uur, bij Winkelcentrum Blixembosch
Aanmelden: Via de KNNV-website of e-mail: excursie@eindhoven.knnv.nl

De Aanshotse Beemden vormen een afwisselend stukje natuur tussen twee woonwijken aan de rand van Eindhoven. Door het gebied stroomt de Groote Beek. Deze werd in de Middeleeuwen door boeren gegraven om het water uit het moerassige gebied beter af te voeren richting de Dommel.

Verder vind je er natte hooilanden, poelen, houtsingels en lapjes bos. Het gebied is een aantal jaren terug opnieuw ingericht om te kunnen dienen als waterberging. Toch is veel van het oude agrarische karakter behouden gebleven.

De elzenbosjes zijn in de winter het domein van verschillende vinkensoorten. Daarnaast maken we kans op onder andere Koperwieken en Goudhaantjes.

Bij de beek en de rietvelden is regelmatig een IJsvogel te zien en een enkele keer ook een Grote gele kwikstaart.

Zo 8 feb – Excursie naar de Maashorst

Thema: Winterwandeling
 Leiding: Natascha Jaegers
 Lengte: Ca. 8 km
 Duur: 3 - 4 uur
 Start: 9:30 uur, parkeerplaats Orionstraat (tegenover Albert Heijn), Eindhoven of
 10:00 uur, parkeerplaats Slabroekseweg/Maashorstweg, Uden
 Aanmelden: Via de KNNV-website

De Maashorst is een natuurgebied van ongeveer 3500 hectare. Ooit stroomde hier de Maas. Door een breuk in de bodem kwam de grond steeds meer omhoog. De Maas werd naar het oosten gedrukt, het land kwam hoger te liggen, vandaar de naam Maashorst. In dit gebied vind je wijstgronden, een bijzondere combinatie van hoog en nat.

De wandeling start vlakbij het bezoekerscentrum in Slabroek. Rondom Slabroek vind je heide, een moerassig gebied met blauwgraslanden en een agrarisch landschap met restanten van oude houtwallen.

Za 21 feb – Excursie naar Haanwijk

Thema: Algemeen, landschap
 Leiding: Annemieke van Vucht
 Lengte: ca. 6 km
 Duur: Halve dag
 Start: 9:00 uur, parkeerterrein bij AH aan de Orionstraat, Eindhoven.
 Aanmelden: Via de KNNV-website of per e-mail aan excursie@eindhoven.knnv.nl

Het landgoed Haanwijk tussen Den Bosch en Sint-Michielsgestel heeft nog altijd de uitstraling van een adellijk verleden. Het huis is deels al in 1649 gebouwd en in de 18e eeuw uitgebreid. In 1984 is het landgoed verkocht aan de Stichting Het Noord-brabants Landschap, dat het landgoed zoveel mogelijk intact houdt.

De tijd heeft er heel weinig gedaan met de houtwallen, stukjes parkbos, de perceelgrenzen van akkers, de hoogteverschillen in het landschap en de dijkjes,

die begin zeventiende eeuw nog een rol hebben gespeeld bij de belegering van Den Bosch.

Zowel bij Halder (waar we starten) als iets verderop in het gebied zijn sporen van Romeinse bewoning gevonden. De wandeling voert behalve over de oude dijkjes ook langs de locatie van het vroegere kasteel oud-Herlaer, ooit zetel van een belangrijke heerlijkheid. Op natuurgebied zien we een grote variatie aan biotopen, wat in deze tijd vooral een mooie tocht oplevert.

Excursies van de Vogelwerkgroep, winter 2025-2026

Datum	Gebied	Vertrek	Tijd	Contact
Ma 29 dec	Zeelandtocht	Orionstraat	8:00 uur	Annemieke
Zo 25 jan	Brabantse Wal	Orionstraat	9:00 uur	Wim
Za 7 feb	Klapekstertelling Han Monteiro			
Za 14 feb	Waal en Loevestein	Orionstraat	9:00 uur	Martien
Za 28 feb	Gement en Moerputten (halve dag)	Orionstraat	9:00 uur	Annemieke

Contactpersonen

Martien Helmig	<i>m.helmig@bbhmail.nl</i>
Annemieke van Vucht	<i>annemiekevanvucht@kpnmail.nl</i>
Wim van de Meugheuvel	<i>wim@vandemeugheuvel.nl</i>
José Walthuis	<i>jose.walthuis@kpnmail.nl</i>
Marjan van Stratum	<i>mvonstratum@hotmail.com</i>

Dieren

Wat planten zoal doen, dat zou je willen weten.

Ze worden in de eerste plaats door dieren graag gegeten,

Zo'n dier dat enkel planten eet noemt men een herbivoor.

Je hoeft er voor een koe of schaap niet vliegensvlug vandoor.

Niet alle dieren eten planten, er zijn naar ik vrees

ook vele carnivoren en die eten enkel vlees.

Een leeuw of tijger, krokodil, een wolf of lammergier.

Hou je maar dood. Natuurlijk niet voor 't laatstgenoemde dier,

want dat eet enkel dode dieren, maar geen enkele plant.

Ze noemen het een aaseter, geweldig interessant.

Je hebt daarnaast de omnivoor, zoals het wilde zwijn

En ook de beren pretenderen omnivoor te zijn.

Maar als zo'n beer je tegenkomt, dan is dat niet zo mooi.

Hoewel een beer van honing houdt ziet hij jou aan voor prooi.

Dus beren op de weg is niet zo'n goed idee

Want als het beest hongerig is

Bijt hij je zo in twee.

Dan heb je parasieten, neem de lintworm of de luis.

Ook zulk een huisdier neem je meestal niet zo graag in huis.

Maar roofdieren als hond en kat zijn danig populair.

Ontmoet je wandelaars dan is de hond meestal niet ver.

Zo'n hond en ook een kat heeft een verschrikkelijk gebit

Maar is enorm gezellig als hij op je schootje zit.

Je ziet. Er is veel variatie in het dierenrijk

Wat ik vooral ervaar wanneer ik naar de vogels kijk.

Fred Lambert

Lezingen

vrijdag 30 jan - Lezing “De IJsvogel”

Door Jean-Pierre Geelen en Saskia van Loenen

19:00 – 20:30 uur

Locatie: Boekhandel Van Piere, Nieuwe Emmasingel 48, 5611 AM Eindhoven

Vooraf aanmelden: <https://tinyurl.com/mpbb7dsf>

Toegang is gratis

De mooiste vogel van de Lage Landen

Het is de mooiste vogel van Nederland. De IJsvogel met z'n felblauwe rug over het water zien scheren is een ervaring die niemand koud laat. Ook niet-vogelaars zijn op slag betoverd en weten vaak de rest van hun leven nog waar, wanneer en met wie zij waren toen die blauwe flits zich liet zien.

Journalisten Jean-Pierre Geelen en Saskia van Loenen zijn fervente vogelaars en al vele jaren in de ban van deze toervogel. Ze spraken met onderzoekers en ijsvogelfanaten en duiken in hun boek “De ijsvogel” in de geheimen achter deze weergaloze visser, die ondanks zijn naam zo slecht tegen ijs kan.

Nog altijd speuren zij bij water, of dat nou in de natuur is of in de stad, naar een mogelijke IJsvogel – wat ondanks zijn opvallende kleuren nog helemaal niet zo eenvoudig is. Al maken de zachte winters van tegenwoordig de kans dat je hem ziet gelukkig wel een stuk groter.

Jean-Pierre Geelen is journalist en columnist bij de Volkskrant en auteur van meerdere boeken, zoals “Het Haagse Huwelijk – Hoe pers en politiek tot elkaar veroordeeld zijn” en “Blinde Vink – Hoe ik leerde de vogels kijken”. Ook schrijft hij de rubriek “Kunstvogels” in het blad “Vogels” van de Vogelbescherming.

Saskia van Loenen is journalist en eindredacteur bij de NRC, en columnist voor de natuurbladen Roots en Vogelmagazine. Samen zijn Jean-Pierre en Saskia fervente vogelaars en schreven zij eerder “Spotvogels – Een vrolijke veldgids over vogels en vogelaars”.

Do 19 feb - Lezing " Insectenleven in je eigen tuin"

Door Wiel Zentjens

20:00 - 22:00 uur, inloop vanaf 19:45 uur

Gebouw "D'n Aard", Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven

Vooraf aanmelden via de agenda op onze website eindhoven.knnv.nl.

We vragen een bijdrage in de kosten van € 5,- aan niet-leden van KNNV.

Na aanmelding ontvangt u een bevestiging van uw deelname en een betaalverzoek voor niet-leden.

Heerlijk om lekker de natuur in te trekken en er te genieten van allerlei dieren en beestjes die je daar kunt tegenkomen. Toch hoeft je niet altijd ver weg te gaan. Al heel makkelijk is het om in je eigen omgeving te kijken wat er zoal gebeurt. En dan is kijken wat er in je eigen tuin plaatsvindt een prachtige bezigheid. En in een tuin met voldoende voedsel, dus veel planten, is er ook veel te zien.

Tijdens deze lezing voor KNNV Eindhoven zal Wiel Zentjens uitgebreid ingaan op deze kriebelbeestjes: waaronder prachtige, kleurige insecten die rondvliegen, fladderen, rondkruipen en zich verstoppen in onze eigen tuin. Hun levenswijze is vaak spectaculair, maar ook dramatisch: 'eten en gegeten worden'.

Penseelkever *Trichius fasciatus* – Foto: Wiel Zentjens

Ma 9 mrt - Lezing "Alaska, the last frontier"

Door Henk Hendriks

20:00 - 22:00 uur, inloop vanaf 19:45 uur

Gebouw "D'n Aard", Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven

Vooraf aanmelden via de agenda op onze website eindhoven.knnv.nl.

We vragen een bijdrage in de kosten van € 5,- aan niet-leden van KNNV.

Na aanmelding ontvangt u een bevestiging van uw deelname en een betaalverzoek voor niet-leden.

Henk Hendriks doet voor KNNV Eindhoven verslag van zijn trip eind mei/begin juni 2025 naar Alaska.

Alaska is wat betreft oppervlakte groter dan Frankrijk, Spanje en Duitsland samen en heeft in totaal ongeveer 700.000 inwoners waarvan 400.000 in de hoofdstad Anchorage. Zo'n driekwart van deze Amerikaanse staat is niet of nauwelijks over land te bereiken en is mede daardoor nog steeds erg ongerept.

Henk vertelt over de geschiedenis van deze staat, maar vooral over de reis, de ongerepte landschappen en natuurlijk de vogels, de zoogdieren en zelfs een paar vlinders en libellen die hij op deze trip is tegengekomen.

American Bald Eagle

De bevroren Beringzee bij Barrow (Utqiagvik in de Inuit taal), het noordelijkste puntje van Noord Amerika

Excursieverslagen

Omgaan met de natuur

Excursie Vogelgroep Landschotse Heide op 7 september 2025

Hans van Sprang

Onderweg naar Middelbeers staat de autoradio op Vroege Vogels. Column van Dolf Janssen. Nieuw Zeeland heeft in plaats van de 4,5 miljoen inwoners die we normaal gesproken tellen er opeens 650 miljoen gekregen doordat alle dieren inwonerrechten hebben gekregen door nieuwe wetgeving. Om duidelijk te maken dat we met respect met de levende wezens in de natuur moeten omgaan. Hier zitten denk ik alleen de zoogdieren in en geen vissen, vogels en zeker geen insecten, maar toch een duidelijk signaal.

Ik denk daaraan terug als we later op de ochtend bij het Wit Hollandven lopen. Er staat nog wat water in met daarin Ganzen, Zwarte ooievaars en Reigers. Aan de achterkant loopt een hond los in het ven. Als iemand de eigenaar die op een bank zit naast het ven erop aanspreekt dat die hond de vogels verjaagt, is het antwoord: dat is niet zo, hij blijft aan deze kant. We hebben de Ganzen en Ooievaars steeds verder van die oever weg zien gaan, maar respect voor andere dieren legt het af voor de behoefte van de eigen hond.

Bij een ander, verdroogd ven op dezelfde heide staat een nieuwe installatie. Je kunt op een grote indicator de stand van het grondwaterpeil aflezen. Veel ruimte voor groen, hoog genoeg, en blauw daarboven, maar ook een paar streepjes rood als onderste schaaldelen. Ondanks de grote natheid eerder dit jaar staat de schaal op rood. Ook voor de Landschotse heide dreigt verdroging, geen ontkomen aan. En de vele drooggevallen of bijna drooggevallen vennen bevestigen het beeld.

We doen maar wat. In een recent boek van Robert MacFarlane, vertaald als "Leeft een rivier", gaat hij aan de hand van voorbeelden in op de noodzaak om ook aan "dode" natuur rechten toe te kennen. Voor veel volken die dicht bij de natuur staan, leven bergen en rivieren en zijn ze een even integraal onderdeel van de leefwereld als burens en dieren. Dus hebben ze ook gelijke rechten. Je kunt op die grond dan een procedure starten tegen een organisatie die een rivier wil omleiden of laten verdrogen. Zelfbehoud als je het mij vraagt.

Wij lopen 5 km rond de halfdroge vennen. In het aanwezige water zien we Zwarte ooievaars, Blauwe reigers, Grote zilverreigers, Canadese ganzen en

een grote groep van meer dan honderd Lepelaars. Maar tegelijkertijd is het gebied vol met mensen. Wandelende groepen, fietsers op alle paden ook waar het niet zou moeten en de gezelligheid zoekende honden-uitlaters, met honden die geen vlieg kwaad doen. Door die, na corona nog steeds toeneemende, recreatiedruk is de ruimte voor de natuur zelf steeds kleiner.

Zwarte ooievaar – Foto: Gerard Vos

Wij wonen in Aalst-Waalre. Daar staat een café in het bos, niet ver van de A2 met de naam "de hut van Mie Pils". In de hoofden van sommigen moet daar ook de natuurpoort naar het Achtereindslaag/Aalsterlaag komen. Een natuurbestemming pur sang. Volgende week vind er bij dat café op zaterdagavond het "Woodsfestival" plaats met housemuziek. Tot 0:30 uur. Zo passen natuur en cultuur naadloos in elkaar denkt de gemeente blijkbaar. Het is nog niet geland dat respect voor de natuur iets anders is dan housemuziekavonden in een toekomstige natuurpoort.

Als ik vraag waarom mensen hun honden in de natuur los laten lopen waar het niet mag, waarom crossmotoren in stiltegebied rijden en je overal, waar het niet mag, toch mountainbikes tegenkomt, is het antwoord: "Er wordt niet gehandhaafd."

Ik zie als onderliggend probleem dat we respect voor de natuur en respect voor elkaar hebben omgezet in elkaar vliegen afvangen en de maat nemen. De ander negeren of liever nog van haar of hem winnen is de opdracht. Wie wint heeft altijd gelijk en dan heb je het dus goed gedaan.

Verslag paddenstoelenexcursie Wielewaal op 26 oktober

Tekst en foto's: Ton Hermans

Ook dit jaar mocht de KNNV afd. Eindhoven weer een paddenstoelenexcursie organiseren op het afgesloten gedeelte van landgoed de Wielewaal van de familie Philips in Eindhoven.

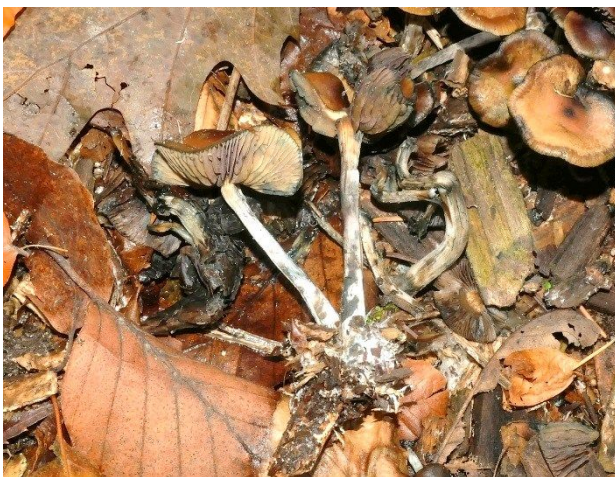
's Ochtends om 9 uur stonden maar liefst 30 paddenstoelenenthousiastelingen en 1 florist klaar bij de ingang. Gelukkig waren er deze dag ook paddenstoelen in overvloed.

Gelijk bij de start was het al raak. Hier stonden een dertigtal vruchtlichamen van de Witte kluifzwam (*Helvella crispa*). Altijd een leuke soort om tegen te komen.

Witte kluifzwam - *Helvella crispa*

Iets verderop het Blauwwordend kaalkopje (*Psilocybe cyanescens*). Een zeldzame soort maar wel een exoot afkomstig uit Amerika. Dat de soort geestverruimende stoffen (Psilocine) bevat, heb ik maar niet verteld.

Blauwwordend kaalkopje - *Psilocybe cyanescens*

De beukenlaan was dit jaar ook weer erg goed met o.a. veel russula's en veel Rupsendoders (*Cordyceps militaris*), de paddenstoel van het jaar 2026.

Rupsendoder - *Cordyceps militaris*

Opvallend hier en ook verder tijdens de wandeling veel vruchtlichamen van de Grote oranje bekerzwam (*Aleuria aurantia*).

Het heideveld was deze keer bezaaid met typische soorten van natte heiden zoals Bleke en Gele moeraszwavelkop (*Hypholoma elongatum* en *Hypholoma ericaeoides*), Veenmycena (*Mycena megaspora*) en Veenvlamhoed (*Gymnopilus fulgens*).

Veenmycena - *Mycena megaspora*

Ook stond de Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*) nog te bloeien en vond onze florist enkele pollen Wollige bosbies (*Scirpus cyperinus*), een nog zeer zeldzame soort uit Noord-Amerika die tot nu toe in Nederland alleen nog maar rond Eindhoven is gevonden. Of we met zo'n soort blij moeten zijn is natuurlijk maar de vraag.

In het wilgen- en elzenstukje vonden we de Zoetgeurende Grootsporige vaalhoed (*Hebeloma gigaspermum*) en de Bleke elzenzompzwam (*Alnicola escharoides*). De hoogtepunten van deze dag moesten echter nog komen. Op een beukenstronk langs het pad stond de Bruine anijszwam (*Lentinellus cochleatus*), een soort die ik al zeker 30 jaar niet meer had gezien. De zwam deed zijn naam eer aan want op een meter afstand kon je hem al ruiken.

En verderop in een beukenbosje vond een van de deelnemers zowaar de Behaarde roodsteelcollybia (*Gymnopus fagiphilus*), een soort die ik zelfs nog nooit had gezien.

Zo zie je maar weer, paddenstoelen zijn en blijven altijd verrassen.

Als afsluiter stonden er nog mooie exemplaren van het Oranjerood trechtertje (*Loreleia postii*) in het gazon. Een bijzondere soort die samenleeft met levermossen.

Het was weer een meer dan geslaagde dag. Niet alleen voor de paddenstoelenliefhebbers die uiteindelijk 142 soorten konden noteren, maar ook voor onze florist, die in deze tijd van het jaar nog meer dan 100 soorten vaatplanten gestreept had.

Paddenstoelenlijst Wielewaal, 24 en 26 oktober 2025

KNNV Eindhoven, Ton Hermans

Aantal deelnemers: 31 - Aantal gevonden soorten: 142

1	Abortiporus biennis	Toefige labyrintzwam	72	Lactarius blennius	Grijsgroene melkzwam
2	Aleuria aurantia	Grote oranje bekerzwam	73	Lactarius lacunarum	Greppelmelkzwam
3	Alnicola escharoides	Bleke elzenzompzwam	74	Lactarius tabidus	Rimpelende melkzwam
4	Amanita citrina var. alba	Gele knolamaniet (var. alba)	75	Leccinum scabrum	Gewone berkenboleet
5	Amanita muscaria	Vliegenzwam	76	Lentinellus cochleatus	Bruine anijszwam
6	Amanita phalloides	Groene knolamaniet	77	Lepiota subincarnata	Vaalroze parasolzwam
7	Amanita rubescens	Parelamaniet	78	Lepista flaccida	Roodbruine schijnridderzwam
8	Armillaria ostoyae	Sombere honingzwam	79	Leratiomyces ceres	Oranjerode stropharia
9	Baeospora myosura	Muizenstaartzwam	80	Loreleia postii	Oranjerood trechtertje
10	Bjerkandera adusta	Grijze buisjeszwam	81	Macrolepiota procera	Grote parasolzwam
11	Boletus edulis	Gewoon eekhoortjesbrood	82	Macrotyphula fistulosa	Pijpknotszwam
12	Bulbillomyces farinosus	Korreltjeszwam	83	Meripilus giganteus	Reuzenzwam
13	Byssomerulius corium	Papierzwammetje	84	Mutinus caninus	Kleine stinkzwam
14	Calocera cornea	Geel hoorntje	85	Mycena abramsii	Voorjaarsmycena
15	Chlorophyllum olivieri	Sombere knolparasolzwam	86	Mycena acicula	Oranje dwergmycena
16	Chondrostereum purpureum	Paarse korstzwam	87	Mycena filopes	Draadsteelmycena
17	Clavulina cinerea	Asgrauwe koraalzwam	88	Mycena galericulata	Helmmycena
18	Clavulina coralloides	Witte koraalzwam	89	Mycena galopus	Melksteelmycena
19	Clavulina rugosa	Rimpelige koraalzwam	90	Mycena inclinata	Fraaisteelmycena
20	Clitocybe albofragrans	Witte anijstrechtterzwam	91	Mycena leptcephala	Stinkmycena
21	Clitocybe costata	Geribbelde trechterzwam	92	Mycena megaspora	Veenmycena
22	Clitocybe fragrans	Slanke anijstrechtterzwam	93	Mycena metata	Dennenmycena
23	Clitocybe nebularis	Nevelzwam	94	Mycena pura	Gewoon elfenschermpje
24	Clitopilus prunulus	Grote molenaar	95	Mycena rosea	Heksenschermpje
25	Conocybe rickeniana	Roestbruin breeksteeltje	96	Mycena vitilis	Papilmycena
26	Conocybe subovalis	Dikvoetbreeksteeltje	97	Nectria cinnabarina	Gewoon meniezwammetje
27	Coprinellus xanthothrix	Kleine viltinktzwam	98	Nidularia deformis	Eierzakje
28	Coprinopsis lagopus	Hazenpootje	99	Paxillus involutus	Gewone krulzoom
29	Coprinus comatus	Geschubde inktzwam	100	Phlebia tremellosa	Spekzwoerdzwam
30	Cordyceps militaris	Rupsendoder	101	Pholiota gummosa	Bleekgele bundelzwam
31	Cortinarius saniosus sl	Bleke geelvezelgordijnzwam	102	Pholiota limonella	Dubbelgangerbundelzwam
32	Cortinarius saturninus	Kousevoetgordijnzwam	103	Pholiotina arrhenii	Geringd breeksteeltje
33	Cortinarius subporphyropus	Kleine purpersteelgordijnzwam	104	Piptoporus betulinus	Berkenzwam
34	Crepidotus cesatii	Rondsporig oorzwammetje	105	Pluteus cervinus	Gewone hertenzwam
35	Crepidotus variabilis	Wit oorzwammetje	106	Postia tephroleuca	Asgrauwe kaaszwam
36	Crucibulum crucibuliforme	Geel nestzwammetje	107	Psathyrella corrugis	Sierlijke franjehoed
37	Cudoniella acicularis	Houtknoopje	108	Psathyrella lutensis	Satijnsteelfranjehoed
38	Diatrypella favacea	Berkenschorsschijfje	109	Psathyrella pseudograilis	Dubbelgangerfranjehoed

39	Entoloma conferendum	Sterspoorsatijnzwam	110	Psilocybe cyanescens	Blauwwordend kaalkopje
40	Entoloma pleopodium	Citroengele satijnzwam	111	Resupinatus trichotis	Harig dwergoortje
41	Entoloma rhodopolium	Grauwe bossatijnzwam	112	Rhodocollybia butyracea	Botercollybia
42	Entoloma sericatum	Moerasbossatijnzwam	113	Rickenella fibula	Oranjegeel trechtertje
43	Exidia plana	Zwarte trilzwam	114	Rickenella swartzii	Paarsharttrechtertje
44	Fomes fomentarius	Echte tonderzwam	115	Russula cyanoxantha	Regenboogrussula
45	Galerina clavata	Groot mosklokje	116	Russula decipiens	Roze geelplaatrussula
46	Gymnopilus fulgens	Veenvlamhoed	117	Russula fellea	Beukenrussula
47	Gymnopilus penetrans	Dennenvlamhoed	118	Russula fragilis	Broze russula
48	Gymnopus dryophilus sl	Eikenbladzwammetje sl	119	Russula ionochlora	Violetgroene russula
49	Gymnopus erythropus	Kale roodsteelcollybia	120	Russula ochroleuca	Geelwitte russula
50	Gymnopus fagiphilus	Behaarde roodsteelcollybia	121	Russula parazurea	Berijpte russula
51	Gymnopus perforans	Sparrenstinktaailing	122	Russula praetervisa agg.	Onsmakelijke kamrussula
52	Hebeloma gigaspermum	Grootsporige vaalhoed	123	Russula undulata	Zwartpurperen russula
53	Hebeloma helodes	Moerasvaalhoed	124	Russula vesca	Smakelijke russula
54	Hebeloma mesophaeum	Tweekleurige vaalhoed	125	Schizophyllum commune	Waaiertje
55	Hebeloma velutipes	Opaalvaalhoed	126	Scleroderma areolatum	Kleine aardappelbovist
56	Helvella crispa	Witte kluißzwam	127	Scleroderma citrinum	Gele aardappelbovist
57	Hygrocybe conica	Zwartwordende wasplaat	128	Sparassis crispa	Grote sponszwam
58	Hygrophoropsis aurantiaca	Valse hanenkam	129	Sphaerobolus stellatus	Kogelwerper
59	Hypholoma elongatum	Bleke moeraszwavelkop	130	Stereum gausapatum	Eikenbloedzwam
60	Hypholoma ericaeoides	Gele moeraszwavelkop	131	Stereum hirsutum	Gele korstzwam
61	Hypholoma fasciculare	Gewone zwavelkop	132	Suillus bovinus	Koeienboleet
62	Hypocrea citrina	Platte kussentjeszwam	133	Suillus luteus	Bruine ringboleet
63	Hypocrea pulvinata	Poederige kussentjeszwam	134	Trametes gibbosa	Witte bultzwam
64	Imleria badia	Kastanjeboleet	135	Trametes versicolor	Gewoon elfenbankje
65	Inocybe fuscidula	Sombere vezelkop	136	Tremella mesenterica	Gele trilzwam
66	Inocybe hirtella	Amandelvezelkop	137	Tricholoma fulvum	Berkenridderzwam
67	Inocybe lacera	Zandpadvezelkop	138	Tubaria furfuracea	Gewoon donsvoetje
68	Inocybe maculata	Gevlekte vezelkop	139	Xerocomellus pruinatus	Purperbruine fluweelboleet
69	Laccaria laccata	Gewone fopzwam	140	Xerocomus ferrugineus	Bruine fluweelboleet
70	Laccaria proxima	Schubbige fopzwam	141	Xerula radicata	Beukwortelzwam
71	Lacrymaria lacrymabunda	Tranende franjehoed	142	Xylaria hypoxylon	Geweizwam

Staatmezen - foto: Gerard Vos

Artikelen

Klimaatvolgers

Tekst en foto's: Pieter van Breugel

Tijdens het 'jaarfeest' van de KNNV afdeling Eindhoven op 4 oktober 2025 mocht ik een korte inleiding verzorgen als opstapje naar mijn presentatie over 'Klimaatvolgers' op 22 januari 2026 in de Openbare Bibliotheek van Eindhoven.

Niemand raadde dat er wel 61 soorten insecten in ons land zijn met het woord 'zuidelijke' in hun naam. Niet al die soorten zijn recent in ons land verschenen, maar de statische gegevens van waarneming.nl bevatten bruikbare indicaties.

En natuurlijk zijn lang niet alle nieuwe zuidelijke soorten naar die herkomst genoemd. Wel is duidelijk dat er een trend is dat ook insecten hun grenzen naar het noorden aan het verleggen zijn. Een aantal voorbeelden passeerden de revue, zoals de Zuidelijke groene schildwants (*Nezara viridula*) en de Zuidelijke glazenmaker (*Aeshna affinis*). Maar ook zijn er soorten die door menselijk gesleep met planten of caravans uit Zuid-Europa hier beland zijn en die nu door de toenemende gemiddelde temperaturen

zich uitstekend kunnen handhaven, zoals de Zuidelijke boomsprinkhaan (*Meconema meridionale*) en de Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*).

Tijdens de presentatie op 22 januari 2025 zal verder worden ingegaan op interessante nieuwe soorten en hun levenscyclus.

Nimfen Zuidelijke groene schildwants *Nezara viridula* op Guldenroede

Zuidelijke glazenmaker *Aeshna affinis*, man

Nimf Zuidelijke groene schildwants *Nezara viridula*

Libellenwaarnemingen in 2025

Tekst en foto's: Martijn Flipse

Vanuit de Deurnese Peel ben ik onderweg terug naar Eindhoven. Het is een mooie ochtend in midden april. Daar heb ik die ochtend tientallen Noordse witsnuitlibellen waargenomen. Ook andere soorten libellen waren die dag in hoge getale aanwezig, zoals Viervlekken, Vuurjuffers en Glassnijders. De start van het libellenseizoen was vroeg dit jaar,

vanaf eind maart werden er al soorten gemeld. Door de goede weersomstandigheden was het in het voorjaar een ware explosie aan libellen. Het seizoen lijkt wel een maand eerder te zijn gestart dan in andere jaren. Maar de vooruitzichten waren goed, de waterstand was hoog, in combinatie met de weersomstandigheden.

Zeker voor de Noordse witsnuitlibel, die er namelijk om bekend staat vroeg in het voorjaar uit te sluipen. Zelfs zo vroeg dat de eerste op 28 maart 2025 is waargenomen. Ook de weken daarna waren de aantallen zeer hoog in de Deurnese Peel en de Grote Peel in april. Dit gold ook voor de andere soorten zoals Glassnijders, Viervlekken, Vuurjuffers en Smaragdlibellen.

Glassnijder *Brachytron pratense*

Viervlek *Libellula quadrimaculata*

Met een goed gevoel besloot ik om aansluitend naar het Kanunnikesven te gaan om te kijken hoe het zich verhoudt met de aantallen libellen en juffers. Ook omdat deze locatie één van de tellocaties is en ik zo alvast kon voorverkennen.

Daar aangekomen zag ik al diverse algemene soorten rondvliegen, maar op de balustrade zat een libel die mijn aandacht trok. Door het tegenlicht kon ik helaas niet zien welke soort het was, maar aan het formaat en de houding herkende ik een Witsnuitlibel. Met mijn kleine kijker zag ik het: een mannelijke Noordse witsnuitlibel (foto). Het bleef die dag echter maar bij één witsnuitlibel bij het Kanunnikesven. Dat belooft veel goeds, dacht ik, gezien de mooie start van het libellenseizoen.

Noorse witsnuitlibel *Leucorrhinia rubicunda*

Het was zover: er kon geteld worden op 2 mei, een zonnige dag rond de 20 graden en windkracht 2, ideaal libellenweer. Tijdens het tellen vloog vanuit mijn ooghoek op een tiental meter een paringswiel voorbij en herkende ik de Witsnuitlibel daarin. Ze landden tussen de Pitrus, voorzichtig sluipend ging ik erop af. Als een Reiger bewoog ik me door de Pitrus naar de positie waar ze zaten. Vanuit die positie had ik helaas veel tegenlicht van de zon. Uiteindelijk had ik ze voor de lens van de camera en na een paar shots deed ik een stap terug, en warempel, er vloog nog een paringswiel voorbij en dit landde in de Zomereik boven het water.

Gevlekte witsnuit *Leucorrhinia pectoralis* op Pitrus, eerste foto

Snel keek ik op mijn display om te determineren om welke Witsnuitlibellen het zou gaan. Noordse witsnuit was mijn eerste reactie, aangezien deze soort meerdere malen was waargenomen. Snel maakte ik met de telefoon een foto en aptte deze naar Han Monteiro. Han reageerde met goede informatie: het pterostigma is zwart en niet rood zoals bij de Noordse witsnuitlibel. We dachten beiden aan Venwitsnuitlibellen. Ook had ik de foto geüpload in *ObsIdentify* en zag een 96% zekere Gevlekte witsnuitlibel! Daar had ik geen rekening mee gehouden. Dat is fantastisch nieuws, want deze soort was hier voor het laatst waargenomen in 2018.

De Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*), één van de vijf soorten witsnuitlibellen die in Nederland voorkomen, heeft de status zeldzaam, net zoals de andere vier.

Gevlekte witsnuit *Leucorrhinia pectoralis* in copula

Gevlekte witsnuit *Leucorrhinia pectoralis*, man

Een aantal dagen later ben ik weer gaan tellen om zeker te zijn van deze waarnemingen. Dit overtrof iedere verwachting: meer dan een tiental Gevlekte witsnuitlibellen in copula en tientallen mannetjes op de houten balken en omheining die territoriaal gedrag vertoonden. Dit is fantastisch goed nieuws voor het Kannunikesven.

Maar al snel rijst dan de vraag of we nu een populatie van Gevlekte witsnuitlibellen hebben. Dit kunnen we echter pas volgend seizoen beantwoorden, dan wel over twee jaar, aangezien ze twee winterseizoenen als larve onder water doorbrengen.

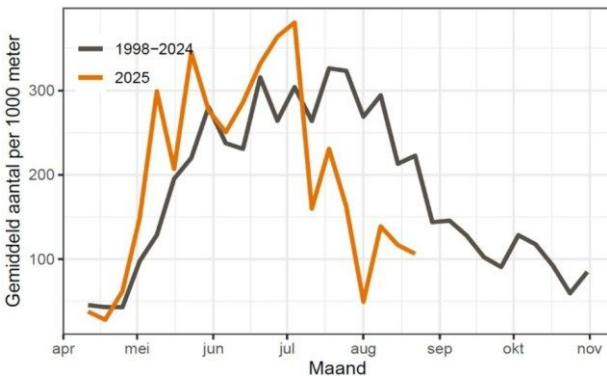
Dit is een mooi succes voor Brabants Landschap in het adoptiegebied van de KNNV!

Naast deze waarnemingen van de Gevlekte witsnuitlibel komen er tal van andere mooie soorten voor in het gebied zoals Vroege glazenmakers, Vuurlibellen, Venwitsnuitlibellen en Watersnuffels.

Vroege glazenmaker *Aeshna isoeles*

Echter, waar het begin nog hoopvol was met de waterstand, heeft de droge zomerperiode een flink gat geslagen in de aantallen en soorten. De soorten die in die droge periodes uitslopen deden het zeer slecht. Dit is helaas een landelijk feit, na de zomer hadden we dan ook het slechtste telseizoen voor libellen, terwijl het begin het hoogst is geweest. Zie de grafiek.

Libellenwaarnemingen gedurende het jaar
Bron: Meetnet Vlinderstichting

Laten we dan hopen dat er genoeg regen valt in najaar en winter, en een gezonde dosis in het voorjaar en de zomer.

Dus: volgend jaar lekker gaan kijken bij het Kanunikesven en zoeken naar de Gevlekte witsnuitlibel!

Bijen in Beweging – Monitoring wilde bijen in Eindhoven 2024

Ellen van Rosmalen

Door klimaatverandering nemen wereldwijd de kansen voor natuur af. Deze grotere druk op soorten maakt het des te belangrijker om, ook lokaal, doordacht met natuur om te gaan. De aanbevelingen uit deze monitoring in opdracht van gemeente Eindhoven, uitgevoerd door Ecologica, helpen om hierin keuzes te maken in ons streven om een soortenrijke gemeente te blijven.

Vanuit het plan van aanpak biodiversiteit (juli 2023) werkt de gemeente Eindhoven eraan om de hoeveelheid soorten en aantallen per soort mee te laten groeien met de toenemende verstedelijking. Hiervoor zijn recent het Natuur Netwerk Eindhoven (NNE) en de bijenmonitoring opgeleverd. Hieruit volgen adviezen voor de korte en lange termijn.

Het NNE maakt inzichtelijk hoe de stad ecologisch robuuster gemaakt kan worden door biotopen en hotspots te verbinden. De bijenmonitoring geeft inzicht in de actuele situatie en laat zien in hoeverre deze afwijkt van de metingen uit 2015-2016. Dit artikel gaat dieper in op de bijenmonitoring.

Bijenmonitoring

In 2024, acht jaar na het eerste onderzoek in 2015 – 2016, is de bijenstand in de gemeente Eindhoven opnieuw in kaart gebracht. Zo kregen we een actueel beeld van de rijkdom aan wilde bijen. De resultaten zijn leerzaam voor iedereen die zich inzet voor biodiversiteit in stad en natuur. De monitoring toont een afname in soorten en aantallen, maar biedt ook perspectief op herstel.

In 2024 zijn er in de 16 proefvlakken (zie onderstaande figuur) verspreid over Eindhoven 126 soorten wilde bijen vastgesteld. Hiervan staan 18 soorten op de Rode Lijst. Dat is een daling ten opzichte van 2016, toen in de proefvlakken 142 soorten aangetroffen werden waarvan 26 soorten op de Rode Lijst. Er zijn (binnen het onderzoek) 36 soorten niet teruggevonden en ook het aantal exemplaren per soort is sterk afgenomen. Bij 43 soorten (34 %) zijn slechts 1 of 2 exemplaren waargenomen. Waarschijnlijk komt dit door extreem natte weersomstandigheden in de winter en het voorjaar, gecom-

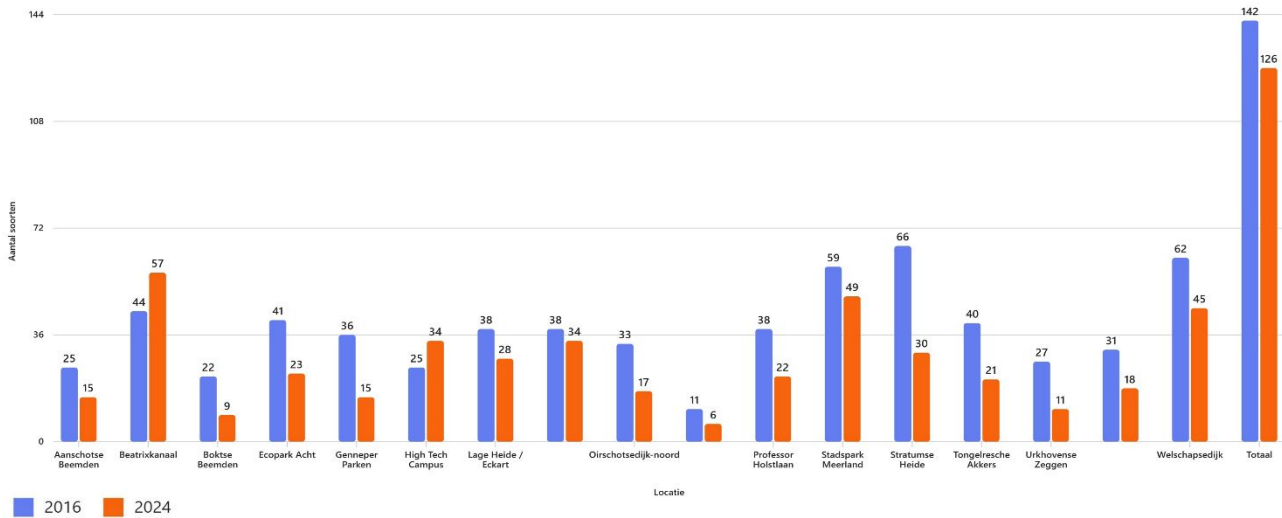

bineerd met een na-ijleffect van eerdere droge jaren. Vooral bodembewonende soorten lijken hier last van te hebben. Beschaduwning door uitgroei van boschages en bomen speelt mogelijk ook een rol.

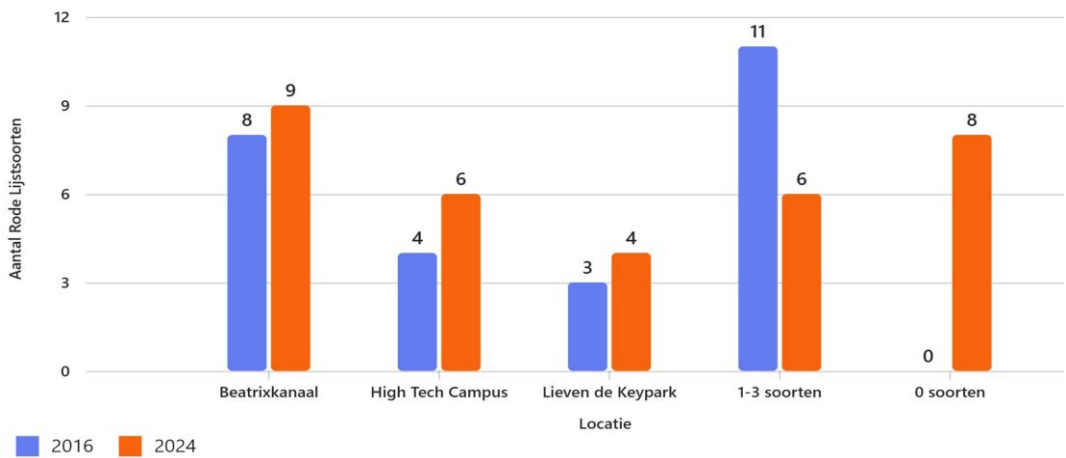
De oplettende lezer van het rapport ziet dat er ook een optimistische ontwikkeling is. Hoewel 36 soorten zijn verdwenen, zijn er 20 nieuwe soorten vastgesteld, waaronder warmteminnende soorten van schrale graslanden zoals Zuidelijke bronsgroefbij en Vierbandgroefbij. Deze soorten lijken zich mogelijk

door de warme zomers van de afgelopen jaren recent te hebben gevestigd in Eindhoven.

Van de 16 proefvlakken springen de locaties aan het Beatrixkanaal en de High Tech Campus eruit als bijenhotsspots. De terreinen zijn bloemrijk, goed bezond en kennen scherpe vochtgradiënten. Ideale omstandigheden voor bijen. Hier werden ook de meeste soorten van de Rode Lijst aangetroffen: respectievelijk 9 en 6.

Figuur 1: Aantal waarnemingen per locatie voor 2016 en 2024

Figuur 2: Aantal rode lijstsoorten per locatie voor 2016 en 2024

Ook braakliggende terreinen, zoals een nog resterend deel in de Tongelresche Akkers en stadsparken zoals Park Meerland, blijken van grote waarde te kunnen zijn. De combinatie van pioniervegetaties, open zandige plekken en bloemrijke graslanden biedt geschikte nestgelegenheid en voedsel. Deze locaties blijven geschikt met het juiste beheer: te veel verruiging kan de waarde snel doen verdwijnen.

Eindhoven als voorbeeldgemeente

Eindhoven heeft volgens het onderzoek de potentie om een voorbeeldgemeente te zijn. Dit komt door de zuidelijke ligging, reeds aanwezig natuurlijk stadsgroen, en enkele hoogwaardige natuurterreinen binnen de gemeentegrenzen. Sinds 2000 zijn in totaal 179 soorten wilde bijen bekend.

De vervolgvraag is in hoeverre we soorten duurzaam weten te behouden in Eindhoven (sommige soorten, 18 stuks, worden sinds 4 jaar niet meer gemeld). Hierbij speelt mee dat van andere wellicht soortenrijke gemeenten niet bekend is wat de soortenrijkdom is.

Behouden -> versterken -> uitbreiden -> verbinden

De monitoring laat zien dat bijenpopulaties dynamisch zijn en sterk reageren op weersomstandigheden, hydrologie en beheer. Voor een duurzame bijenstand moet de focus liggen op behoud en versterking van waardevolle en kwetsbare terreinen zoals het Beatrixkanaal.

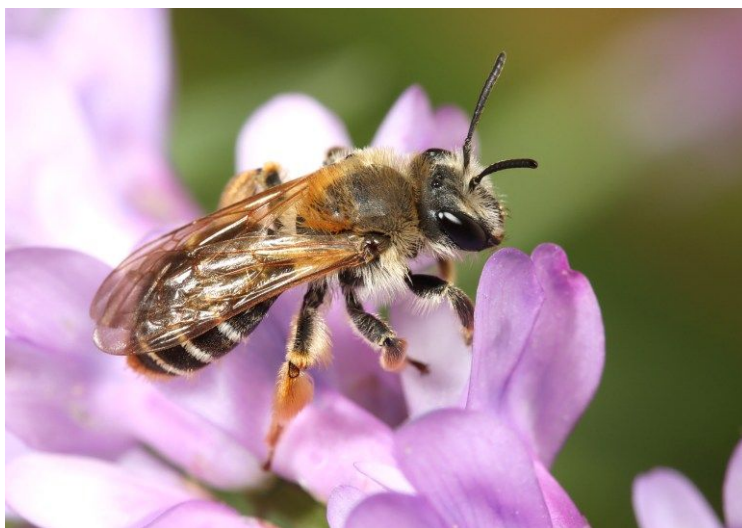
In algemene zin gaat het om het creëren van gradiënten van nat naar droog en van open naar gesloten vegetatie, het vermijden van grootschalige verstoring en het stimuleren van kleinschalige dynamiek. Dit kan met het gefaseerde maaibeheer en behoud van staand, zonnig, dood hout en verschillende steilrandjes waardoor een netwerk van geschikte leefgebieden voor wilde bijen ontstaat. Extreem weer maakt dat we moeten sturen op de ontwikkeling van uitwijkmogelijkheden en het realiseren van waterberging om kwetsbare bijen te behouden.

Ook dient bij inrichting, daar waar mogelijk, te worden gekozen voor natuurlijke vegetaties en draagt het combineren van biotopen bij aan variatie en verbetering van leefgebieden. Wanneer in stedelijk gebied moet worden gekozen voor een meer culturele aanplant dient te worden gekozen voor zoveel mogelijk variatie en enkelbloemige soorten.

Daarbij komt dat de meeste bijensoorten een voorkeur hebben voor zonnige, droge terreinen. Een aandachtspunt dus bij de inrichting en het beheer: op het zuiden gerichte gradiënten en open grasland zijn van grote waarde.

Triviale plantensoorten zoals Distels en Wilgen kunnen van groot belang zijn voor bijzondere bijensoorten. Het is belangrijk om beheermaatregelen, zoals snoei of maaien, gefaseerd uit te voeren om fauna-ongelukken te voorkomen.

Zandpaden in droge biotopen kunnen waardevolle nestgelegenheid bieden voor wilde bijen. Extensief recreatief gebruik houdt deze paden open en bevordert de geschiktheid als leefgebied. Intensief

Wikkebij – Foto: Tim Faassen (Ecologica)

Zuidelijke bronsgroefbij – Foto: Tim Faassen (Ecologica)

gebruik of gemotoriseerd verkeer is daarentegen schadelijk.

Staand dood hout is ecologisch waardevoller dan liggend hout voor wilde bijen. Liggende stammen bieden weinig nestgelegenheid. Het verdient aanbeveling om bomen op hun oorspronkelijke groeiplaats te laten afsterven voor maximale ecologische waarde.

Tot slot

De achteruitgang van de biodiversiteit is een wereldwijd probleem waardoor we ook in Eindhoven, ondanks alle inspanningen, te maken hebben met een neergaande trend. Dit wordt deels veroorzaakt door factoren die soms ver buiten de gemeentegrens liggen. Qua aanpak hebben we als gemeente in meer of mindere mate impact op de knelpunten. We willen meer groen in de wijken, nabijheid van groen en verbinding van groengebieden voor mensen én voor dieren.

Het is nodig om de aanpak van de biodiversiteit te versnellen mede vanwege het groeiend aantal inwoners in een groeiende stad. Biodiversiteit vervult tal van ecosysteemfuncties en heeft economische waarde. Steden nemen steeds meer ruimte in en er zijn veel soorten die van de stedelijke omgeving afhankelijk zijn.

Het betrekken van bewoners is een belangrijke pijler hierbij. Zowel interne als externe communicatie en samenwerking zijn van groot belang. Met communicatie willen we bereiken dat meer mensen weten hoe het staat met biodiversiteit in de stad, dat deze onder druk staat, dat dit op den duur gevolgen heeft voor de mens en wat inwoners zelf kunnen doen om biodiversiteit te versterken.

Natuurmoment

Gerard Compiet

'n Vroege zondagmorgen, eind augustus. De zon schijnt uitbundig. Ik heb Helenaveen inmiddels achter me gelaten en fiets over het golvend wegdek van de Soemeersingel richting Griendtsveen. Ongeveer ter hoogte van de Oranjehoeve ga ik vervolgens linksaf een doodlopend asfaltweggetje in. De Oranjehoeve is in 1912 gebouwd en is een van de elf zgn. koningshoeven. Deze hoeven waren ontginningsboerderijen, want na de vervening werden land- en tuinbouw een steeds belangrijker bestaansmiddel in Helenaveen. De boerderijen fungeerden als modelboerderijen en werden gebouwd met financiële steun uit het Stichting Willem III-fonds. Dit fonds was in 1889 door het koninklijk huis opgericht en de boerderijen kregen daarom namen die naar dit koninklijk huis en haar leden verwezen.

Het asfaltweggetje waarop ik me intussen bevind, verkeert in slechte staat. Overal zijn er flinke scheuren in het wegdek waar tussenuit allerlei vegetatie zich naar buiten worstelt. 'Laat het zo', denk ik. D'r is hier immers amper sprake van verkeer.

Niet lang daarna parkeer ik mijn fiets tegen een boom en neem met mijn verrekijker de omgeving in ogenschouw. Meteen meldt zich vlak tegen een wat verderop gelegen bosrand een Ree. Niet veel later krijgt het beest gezelschap van twee soortgenoten.

Rechts van me, boven een extensief beheerd en pas gemaaid weiland, vertoont zich een aantal vogels. Ze zwieren en zwalken onvermoeibaar laag boven de grond, maken zo jacht op insecten. De meeste van hen zijn Boerenzwaluwen maar af en toe ontwaart ik toch ook een exemplaar met een witte stuit. Een teken dat er zich in het gezelschap ook Huiszwaluwen

Met de conclusies uit het herhalingsonderzoek gaan we samen met de stamtafel biodiversiteit een aanpak opstellen. Over hoe en op welke stedelijke plekken we de omstandigheden voor wilde bijen kunnen verbeteren, hoe we meer mensen kunnen informeren en betrekken, maar ook hoe we daar lokale kenners en initiatiefnemers bij kunnen betrekken.

Om de ontwikkeling van soorten in de toekomst goed te kunnen volgen en om er goed rekening mee te kunnen houden bij inrichting en beheer, zijn waarnemingen essentieel. De KNNV speelt hierin, samen met alle vrijwilligers en inwoners van Eindhoven, een onmisbare rol. Waarnemingen kunnen worden doorgegeven via waarneming.nl.

ophouden. Na een tijdje gelasten ze een pauze in en zitten ze broederlijk naast elkaar op het prikkeldraad. Een prachtig gezicht. Even op adem komen en daarna mogelijk verder op weg naar Zuid-Afrika.

Ik heb intussen dorst gekregen, maar helaas ontbreekt in mijn rugzak mijn veldfles. Mogelijk thuis op het aanrecht laten staan. Gelukkig doet zich al meteen een oplossing voor. Langs mijn asfaltweggetje bevindt zich nl. over een aanzienlijke lengte bramenstruweel. Weliswaar zijn niet alle Bramen rijp, maar d'r zijn er voldoende om mijn ergste dorst te lessen. Bovendien zijn ze ook nog eens rijk aan vitamine C. Ook onze voorouders wisten deze vruchten te waarderen. Bij archeologische opgravingen worden nl. vaak massa's bramenpitten in beerputten aangetroffen. Meestal staan we er niet bij stil maar eigenlijk is de bramenvrucht een zgn. verzamelvruucht, bestaande uit een groot aantal deelvruchtjes.

Onder het plukken kom ik een stel gelige blaadjes van de struik tegen. Nieuwsgierig draai ik ze ondersteboven om ze aan de onderkant te bekijken. Meerdere van die blaadjes zijn rijkelijk bezet met een soort witte, minieme kussentjes van ten hoogste een halve mm. Het zijn de vruchtlichaampjes van de eencellige braamroest (*Kuehneola uredinis*). Het betreft het zgn. telium-stadium van de roest. Dit is het stadium waarbij de teleosporen (overwinteringssporen) worden gevormd.

Door teleosporen van roesten te bekijken kunnen deze meestal het gemakkelijkst worden gedetermineerd. Bij de telia van de Eencellige braamroest

hoeft er trouwens geen microscoop aan te pas te komen. Geen enkele andere bramenroest heeft nl. witte telia. De Duitse benaming 'Weiszer Brombeer-rost' is in dit verband dus zeer toepasselijk.

Teleomstadium Eencellige braamroest

De Nederlandse naam 'Eencellige braamroest' veronderstelt dat de teleosporen eencellig zijn. Dit klopt. Alleen zitten ze met z'n vijven/zessen/zevenen in ketens aan elkaar wat de suggestie wekt dat de sporen meercellig zijn. Eencellige braamroest kent geen waardwisseling. Dit betekent dat alle stadia van deze roest op Braam voorkomen.

Zo blijf ik nog enige tijd volharden in het Bramen eten en . . . in het blaadjes omdraaien. Daarbij ontdek ik ook nog onderkanten met zwarte telia. Die zijn van de veelcellige braamroest (*phragmidium violaceum*).

Teleomstadium Meercellige braamroest

Tenslotte kom ik bij een dermate lange braamstengel dat die onder het eigen gewicht aan zijn uiteinde weer naar de aarde terug is gebogen. Op die plek is hij bovendien ook nog eens gaan wortelen. De op deze manier ontstane 'braamboog' gaf vroeger, vooral in Engeland, geregeld aanleiding tot de zgn. braamkuur. De zieke moest dan onder de boog doorkruipen, omdat men geloofde dat de Braam dan de ziekte overnam.

Ik voel maar weinig aandrang om een en ander uit te proberen, maak daarentegen aanstalten om naar huis te gaan. Voor de laatste maal de bosrand afspeurend blijkt zich daar nog steeds een Ree, onbekommerd grazend, op te houden.

Uit de historie van de Venkraai – Aflevering 28 (1970)

Jelle Schuurmans

Het jaar 1970 was met 53 excursies en 7 lezingen een gemiddeld jaar. Maar het was voor de afdeling wel een jubileumjaar. En een internationaal "natuurbeschermingsjaar".

Aan beide is in de loop van het jaar de nodige aandacht geschonken. Zoals ook zichtbaar in de inleiding van de maart-convocatie.

N 70.

Voor wie het nog niet wist: dit jaar 1970 is het internationale natuurbeschermingsjaar N 70. Ook onze afdeling doet natuurlijk mee. Als opening hield op 20 januari een zeer deskundig spreker, de Heer J. Goudswaard, secretaris van de "Commissie voor de Opvoeding" van de Internationale Unie voor Natuurbehoud, een lezing over Internationale Natuurbescherming.

Jammer, dat er maar weinig leden waren komen luisteren; we kunnen moeilijk aannemen, dat de thuisblijvers al wisten hoe'n geweldige uitbreiding dit internationale werk, na een uiterst moeizaam begin vóór de oorlog, de laatste 20 jaar heeft gekregen. Een belangrijke stoot hiertoe gaf de oprichting van het Wereld Natuur Fonds, dat een zelfstandige organisatie is, die echter nauw samenwerkt met de Internationale Unie voor Natuurbehoud; beide hebben hun zetel in één en hetzelfde gebouw bij Genève in Zwitserland. Het W.N.F. klopt geld los voor de aankoop van natuurreservaten, terwijl de Unie zich bezighoudt met het bundelen en bevorderen van de werkzaamheden der natuurbeschermingsorganisaties in de verschillende landen van de wereld. Zowel van het W.N.F. als van de Internationale Unie kan men begunstiger worden; het afdelingsbestuur zal U hierover desgewenst graag inlichten.

Ons voorbijje programma.

De thuisblijvers, deze keer gelukkig veel kleiner in aantal, kregen opnieuw ongelijk op 6 februari, bij de lezing van de Heer E.Boeve. Hij is de enige ter wereld die films heeft gemaakt binnenin nestkasten met broedende koolmezen en in de kogelvormige nesten van staartmees en winterkoning. Deze unieke films en de levendige toelichting door hun maker zullen de aanwezigen zich nog lang herinneren. Wat wij ook niet gauw zullen vergeten, is de grillige winter '69/'70 met zijn bonte afwisseling van ijs, dooi, ijzel, voorjaarsweer, sneeuw, regen. Onze excursies zagen dan ook van alles: klapeksters in de Mortelen en bij Maarheeze, buizerden bij Maarheeze en langs de Dommel, een goudvink bij Maarheeze en boomklevers op St. Josefdal. Op de Strabrechtse Heide verbleven veel wilde, kuif- en tafeleenden, zwanen en ganzen.

Kappen.

In het Sangbroek tussen Mierlo en Lierop hebben wij dit jaar nog geen beheerswerk (kappen van houtopslag) gedaan. Het weer was er weinig geschikt voor. Misschien dat er in maart meer gelegenheid voor is, maar dan moet er wel meer belangstelling van de kant van de leden komen. Na de oproep op de vorige convo heeft zich n.l. niemand aangemeld. Belangstellenden gelieven zich alsnog te melden bij de secretaris, Papenvoort 84, Geldrop. Tel. 04903-3114.

Uit de geschiedenis van de afdeling.

Op 20 oktober a.s. zal onze afdeling 25 jaar bestaan. Een goede aanleiding om haar lotgevallen na te gaan. Uit het archief blijkt, dat er al langer in Eindhoven en omgeving in K.N.N.V.-verband gewerkt is. Dertig jaar geleden waren er in deze omgeving welgeteld 4 algemeen leden, twee in Eindhoven en twee in Aalst. Eén daarvan, de Heer J. Daams, begon in 1941 leden voor de K.N.N.V. te werven en excursies te organiseren.

In 1943 waren er al 13 leden en 6 excursies, een jaar later 70, resp. 24 en toen in 1945 het ledental was opgelopen tot 150, het aantal excursies tot 50 en het aantal weekends en kampjes tot 8, besloot men tot oprichting van een officiële afdeling Eindhoven.

